

С яке и фас в ръка...

1. Чаках на спирка автобус, спирка в центъра на столицата. Освен мен имаше трима ученици, господин на средна възраст с яке и младеж. Младежът пушеше. Когато автобусът се зададе, той си хвърли фаса. Онзи с якето се наведе, грабна го и смукна дълбоко. Щом возилото дойде, се качихме – младежът, учениците и моя милост. Другият остана да пуши. Младежът чевръсто взе оставено билетче и седна, учениците подхванаха активен разговор на тема: ако не върне кинтите, шео ковнем, братле, с бокса, ше го успим, а аз се замислих. Този номер с билетчетата върви през последните двайсетина години нонстоп, оная приказка за бокса и борча също. Но този с фасата е все пак главно затворническа практика.
2. За **сиромашията** се замислих, за пируетите ѝ. Наблюдавам я внимателно – тя е постоянно присъствие от това на БЗНС в отминалия политически конгломерат. Дойде изневиделица, в началото на 90-те... Помня много интересни случки с нея. Няма да досаждам сега с Лукановата зима и **как нямало мляко** – по-частни работи помня. Примерно: едни приятели развиха бизнес с книги, направиха издателство. Плащат права, плащат на печатница, плащат на преводач, издават книжка и я дават на още могъщата тогава държавна фирма „Книгоразпространение“ да я продаде. После си чакат парите – за да живеят от това, да си хранят децата, да издадат други книжки. Но по едно време държавната фирма спря да плаща. Затруднения. Само че не връща и книжките. Отива един приятел да хлопа по вратите на учреждението, а главният счетоводител му отвръща, че няма пари и че трябва да чака. Нашият бизнесмен се сърди. Оформя се омагьосан кръг, а участниците започват да се упрекуват, че са „**тарикати**“ и че всеки ограбва другия.
3. Защо разказвам това ли? Защото са два типа мислене, единият от които ми се струваше тогава временно явление. Ще преодолеем тази криза, смятах тогава, и такива парадоксални диалози ще изчезнат. Работещите здраво ще печелят добре след 20 години, а неработещите ще са вече фалирали, ще са се преквалифицирали и също ще печелят добре.
4. Минаха 20 години... И какво? Ами трънки и глогинки, дами и господа.
5. Между другото, не упреквам главния счетоводител на държавното предприятие априори, както си мислите. Той, човек на години, е застигнат от тогавашния колапс не по своя вина. **Той си е вършел работата сносно** и е получавал достатъчна заплата. Цялото му възпитание и практика са го карали да мисли, че ако работиш и нямаш нарушения, най-естественото нещо на света е да получаваш заплата. Най-естественото нещо е тя да ти стига да си гледаш децата. И ето – той работи, всеки ден. Пък парите изведнъж почват да не стигат. Логиката му е, че нещо и някои са виновни, но не и той. Той нали работи както преди. А щом работиш – заплата. И си я изплаща – първо на себе си и колегите по фирма. После – на разни претендиращи. Ако остане.
6. Така бяхме възпитани в тоталитарната държава, това беше общество на дефицити, но и на социална сигурност. Пазарната икономика обаче разби този модел, вкара нова логика. Губи ти предприятието – тогава фалира. Пък ти – на улицата. Впрочем държавното „Книгоразпространение“ наистина фалира, предполагам – съвсем закономерно.
7. То фалира, както и много държавни фирми, заводи, фабрики. Само че ето – двайсет и **кусур** години нещата с плащанията май са си все така. Държава и общини дължат на частния бизнес близо петстотин милиона лева, твърдят от Стопанската камара. Дължат, но не плащат. Чакайте да дойдат пари – викат те. В същото време държавните

служители си вземат заплатите – **има си хас**, нали работят. И бонуси си раздават, **има си хас**. Че и се сърдят, загдето ги зяпаме в бонусите, и ги крият – тайна било, лични данни...

8. Но само това да беше парадоксът след двайсет години, **с мед да го намажеш**. Трагедията е в това, че работещите пак не печелят достатъчно, за да се издържат. И че неработещите се множат, вместо, преквалифицирани, да намаляват.
9. Т. нар. „средна класа“ у нас все повече затъва в дългове. Все по-трудно си плаща дори комуналните месечни сметки. Поне това показва изследване на Асоциацията на колекторските агенции в България от началото на тази година. Също така България устойчиво продължава да е на опашката в Европейския съюз по минимална работна заплата, сочи Евростат. А за година – от февруари 2010 до 2011-а – бедността в България е нараснала с 2%. Обеднява градското население, средната класа – най-силно засегната от безработицата и намалените доходи. Това показва изследване на Световната банка и институт „Отворено общество“.
10. Аз лично не съм я виждал никъде тази „средна класа“. Ако не броим усещането, че май не се качи в автобуса. Остана си на спирката. С яке и фас в ръка.

Source: вестник "Сега", 28. 02. 2013., автор: Бойко Ламбовски
<http://www.segabg.com/article.php?id=590871>

1. Коя е основната идея на текста?
  - A. бедността в годините на прехода
  - B. фалирането на държавните предприятия
  - C. изчезването на средната класа
  - D. злобата между хората

2. Кой допушва фаса след тръгването на автобуса в параграф 1?
  - A. непознат затворник
  - B. младежът
  - C. авторът
  - D. господинът на средна възраст

3. На коя дума е синоним „сиромашия“ в параграф 2?
  - A. лош късмет
  - B. нещастие
  - C. съдба
  - D. бедност

4. Какво изразява авторът с думите „как нямало мляко“ в параграф 2?
  - A. всеобщия недоимък в началото на 90-те
  - B. предположение
  - C. собствен спомен
  - D. спомени на приятели

5. Какво означава думата „тарикати“ в параграф 2?
  - A. хитреци
  - B. умници
  - C. партньори
  - D. скандалджии

6. Каква е реакцията на хората в прехода според автора на текста?
  - A. Хората смятат, че външна помощ ще спаси страната
  - B. Хората мислят за собственото си оцеляване
  - C. Работещите печелят, а неработещите фалират
  - D. Всеки гледа да направи злина на другия

7. Какво отношение изразява авторът с думите „Той си е вършел работата сносно“ в параграф 5?

- A. преразказва чуждо мнение
- B. спомня си случка от миналото
- C. прави извод от определена информация
- D. прави предположение

8. Защо се сърдят държавните служители според информацията в параграф 7?

- A. заради нередовното изплащане на заплатите
- B. заради дълговете на държавата и общините
- C. заради опита за контрол от страна на гражданите
- D. заради нарушената конфиденциалност на личните данни

9. Какво означава думата „кусур“ в параграф 7?

- A. много
- B. няколко
- C. недостатък
- D. нищо

10. Как разбирате израза „има си хас“ в параграф 7?

- A. защо
- B. естествено
- C. дали
- D. няма

11. Какво означава фразеологизмът „с мед да го намажеш“ в параграф 8?

- A. да се излекуваш от нещо
- B. да вкусиш нещо
- C. да бъдеш доволен
- D. да приемеш истината

12. В символи на какво се превръщат фасът и якето в края на текста?

- A. на положението на средната класа
- B. на емигрантите
- C. на съдбата на България

D. на живота на градското население

ANSWER KEY

1. C
2. D
3. D
4. A
5. A
6. B
7. D
8. C
9. B
10. B
11. C
12. A